

การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
THE APPLICATION OF BUDDHISM'S FOUR SUBLIME STATES OF MIND
TO PERSONNEL'S ADMINISTRATION OF TAMBON SA-ART SOMBOON
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE

พระสราวุธ สุชีโต (ปัดจมะมะ)¹

PHRASARAWUT SUKITO (PUTJAMA)

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหาร บุคลากร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 112 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.37-0.79 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุमान หรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที่ t-test การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า

1) การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมูทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ด้านเมตตา : ความรักความปรารถนาดี ด้านกรุณา : ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ และด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง

2) ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความสำคัญผู้บริหารควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน เพื่อให้ผู้ร่วมงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่และพร้อมที่จะให้บริการแก่ผู้ร่วมงานอยู่เสมอ ผู้บริหารควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก และให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ และให้การยกย่องชมเชย สร้างขวัญและกำลังใจ การบริหารจัดการองค์การควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการด้านบุคลากรและระบบการทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกและบริการประชาชนอย่างรวดเร็วและสนองตอบความต้องการของประชาชน โดยบริหารอย่างโปร่งใส ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวก ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหารงานของ อบต. และเสนอความเห็นต่าง ๆ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

Objectives of this thesis were: 1) to study the application of Buddhism's Four Sublime State of Mind (Brahmavihara), personnel administration of Tambon Sa-art Somboon Administrative Organization in Muang District of Roi Et Province, 2) to compare the application of them to its personnel administration, resting on variables of the target personnel's genders, ages and educational levels and, 3) to regulate suggestions for the application of them to its personnel administration at the preceding administrative organization. The population employed for the research comprised administrative panel, personnel, Tambon Administrative Council members, chief village headmen, village headmen and assistant village headmen, numbering 112 individuals. The sampling group was set by purposive sampling, garnering the number of 88 respondents. The data collection instrument was five rating questionnaires of Likert-type scales, possessing the power of discrimination between 0.37 and 0.79, and the reliability for the whole questions at .87. The statistics utilized for data analyses encompassed percentage, mean, standard deviation, and referential statistics of t-test and F-test (One-way) ANOVA).

Outcomes of the research summarized the following major findings:

1) The application of Buddhism's Four Sublime States of Mind to the aforesaid administrative organization's personnel administration was rated 'high' in the overall one of four aspects. All aspects ranked in descending order of means included: mudita, sympathetic joy; metta, loving kindness; karuna, compassion; and upekkha, equanimity.

2) The comparative results of the application of Buddhism's four sublime states of mind to its personnel administration here indicated that variables of their genders, ages

and educational levels showed no significant differences in the application as such in the overall aspect.

3) The suggestions for the application of Buddhism's four sublime states of mind to its personnel administration at the above organization were recommended in descending orders. First, administrators should have close human relationship with colleagues so as to have their subordinates work effectively, including extending loving kindness, compassion, generosity and being ready to render services to the latter on the regular basis. Secondly, they should sympathize with colleagues and subordinates in trouble, always offering assistance, lauding them and boosting their morale and motivation. Thirdly, administrators' managements of the organization should focus on personnel managements and work systems to facilitate workflows and render services to residents rapidly and meet their demands by giving services transparently, working honestly, and being accountable. Finally, they should straightforward disclose useful data with easily understandable language, enabling the residents to access the data conveniently. Furthermore, they should open up opportunities to the residents to acknowledge administration of their tambon administrative organization and propose different opinions, mutually carrying out tasks, scrutinizing and assessing personnel's work performance.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันมีการพัฒนาระบบการบริหารงานเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับทันกับการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การบริหารงานจึงมุ่งเน้นไปที่ “คน” มากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงาน โครงสร้างขององค์กร หน่วยงานใหม่ เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมไปถึงนวัตกรรมใหม่ที่เป็นองค์ประกอบสนับสนุนในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และในปัจจุบันมีการคำนึงถึงสถานะสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น เพราะการบริหารจัดการต้องมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้บริหารควรต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียอันจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมประกอบการบริหารงานเป็นสำคัญ (นพตล สุวรรณสุนทร, 2555, หน้า 1)

เมื่อพูดถึงการจัดการหรือการบริหารเชิงพุทธสิ่งที่ลืมไม่ได้คือ หัวใจพุทธวิธีบริหารคือ ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เมื่อปริยัติคือ ความรู้ ความเห็น ความคิดที่ถูกต้องตามหลักธรรมชาติไปสู่การวางแผนหรือเตรียมการก่อนการปฏิบัติ ปฏิบัติคือ การนำแผนจากขั้นตอนปริยัติมาทำให้เป็นความจริงพร้อมทั้งใช้สติเป็นตัวควบคุมทิศทางที่จะเดินไปอยู่ตลอดเวลาหรือในช่วงที่ต้องระมัดระวังมิให้หลงทางหรือเกิดการบกพร่องได้ ปฏิเวธเป็นขั้นรอคอยผล เป็นการพิสูจน์ว่าสิ่งที่กระทำและการกระทำทางกายวาจาใจ สามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ ดีขึ้นหรือเลวลง ได้ประโยชน์หรือไร้ประโยชน์ เบียดเบียนหรือเกื้อกูล พัฒนาขึ้นหรือเสื่อมลง ตลอดจนการทบทวนวิธีการที่ได้ทำไปแล้ว หากได้ผลดีก็ให้จัดทำเป็นมาตรฐานหรือมรรควิธีต่อไป ต่อจากนั้นก็ให้มี

การหมุนรอบปริยัติ-ปฏิบัติ-ปฏิเวธ ให้มีการพัฒนาปรับปรุงดีขึ้นเรื่อย ๆ ธรรมะเป็นเพียงเครื่องมืออุปกรณ์ที่ช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และวัตถุประสงค์ เช่น ถ้าต้องการให้งานสำเร็จบรรลุผลก็ให้ใช้พละ 5 และอิทธิบาท 4 และถ้าต้องการแก้ปัญหาทางานและชีวิต ก็ให้ใช้อริยสัจ 4

องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมและบริหารราชการองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย ซึ่งผู้บริหารที่ดีควรยึดหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และประกอบกับควรมีหลักพรหมวิหารธรรมซึ่งเป็นธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ อันได้แก่ เมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และอุเบกขา คือ การวางเฉย องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้บริหาร มีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของผู้บริหารเพราะเมื่อใดผู้บริหารนำหลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการบริหารงานเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในพื้นที่และจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด แต่ในปัจจุบันผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากเมื่อมีอำนาจและบารมีจะใช้ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ในการบริหารงาน จนลืมนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหาร เช่น ขาดความเมตตา เป็นการขาดความรักและ ความหวังดีอย่างแท้จริงต่อประชาชน ขาดความกรุณา คือ ขาดความสงสารและคิดหาทางช่วยเหลือประชาชน ให้พ้นทุกข์อย่างจริงจัง ขาดมุทิตา โดยกีดกันไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความสามารถเต็มที่ และขาดอุเบกขา คือ ขาดการวางเฉยและเป็นกลางต่อประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ทั้งหมด 23,554 ไร่ หรือ 37.6 ตารางกิโลเมตรจำนวนประชากรในเขต อบต. 8,582 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,889 หลังคาเรือน แยกเป็น ชาย 4,249 คน หญิง 4,360 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 225.79 คน/ตารางกิโลเมตร(องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์, 2556, อัดสำเนา) ซึ่งจากการสำรวจสภาพปัญหาของพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์พบว่าประชาชนมีความต้องการการแก้ปัญหาใน 7 ประการ คือ 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน, 2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ, 3) ปัญหาด้านสังคม, 4) ปัญหาด้านการเมืองการบริหาร, 5) ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 6) ปัญหาด้านการศึกษาและ 7) ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะและจากแผนการปฏิรูประบบราชการของรัฐซึ่งมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการประชาชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีการพัฒนาศักยภาพการบริการประชาชนโดยทำการกำหนดแผนงานในด้านต่างๆให้มีความชัดเจนทั้งในเรื่องงบประมาณแผนอัตรากำลังแผนพัฒนาบุคลากรและอื่นๆเพื่อให้มีการแก้ปัญหาของประชาชนข้างต้นในการบริหารองค์ภาครัฐแนวใหม่ต้องอาศัยคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปประยุกต์ใช้ก็จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานและการปฏิบัติงาน บำบัดทุกข์ บำรุงสุขต่อประชาชนอย่างไร ทางพระพุทธศาสนามองว่าการสร้างสันติสุขโดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาแก้สังคมได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันยังสามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมให้เจริญยิ่งขึ้นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อกระตุ้นให้เป็นกระจุกเงาในการสะท้อนพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงาน ที่ลืมหืมหรือวางเฉยละเลย และเพื่อปลูกจิตสำนึกในการมีความเมตตา กรุณาต่อกันโดยมีจิตสาธารณะทำเพื่อประโยชน์ต่อส่วนร่วมเพื่อสืบสานสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ดีงามต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน แตกต่างกัน
2. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน แตกต่างกัน
3. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน แตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ได้แก่ คณะผู้บริหาร บุคลากร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 112 คน

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ

- 1) ด้านเมตตา : ความรักความปรารถนาดี
- 2) ด้านกรุณา : ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์
- 3) ด้านมุทิตา : ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข
- 4) ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ทำให้สามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ดียิ่งขึ้น

6. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ คณะผู้บริหาร บุคลากร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 112 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะผู้บริหาร บุคลากร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 88 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน (Taro Yamane)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test (One-way ANOVA)

7. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมูทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ด้านเมตตา : ความรักความปรารถนาดี ด้านกรุณา : ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ และ ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านเมตตา : ความรักความปรารถนาดี พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความอ่อนโยน และมีจิตใจมุ่งมั่นพร้อมให้บริการอยู่ตลอดเวลา

2) ด้านกรุณา : ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์มีการจัดระเบียบ และแนวทางการบริหารงานจนได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม

3) ด้านมูทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีความยินดีที่จะรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและตรวจสอบได้

4) ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ รับฟังปัญหาจากประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นกลางและเที่ยงธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

8. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ข้อมูลข่าวสารสมัยนี้เปลี่ยนแปลงเร็ว จึงทำให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ต้องทำงานด้วยสติ เพื่อให้ทำงานมีความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการชลธรรม ฝาสุโก (ชูชี) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระไพฑูริย์ เมธิโก (มหาบุญ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านมูทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าผู้บริหารตระหนักดีว่าการที่จะทำให้องค์กรพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุด จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจร่วมแรงของบุคลากรทุกฝ่าย หากเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้วย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างล่าช้า ไม่ราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์อนุกุล อนุวฑฒโน (ปานประดิษฐ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ใน

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนครจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ด้านมุทิตา (ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) อยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง **ที่เป็นชนนืออภิปรายได้ว่า**บุคลากรตระหนักดีว่า การที่ตนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ก็จะส่งผลให้ได้รับการยอมรับ นับถือจากบุคลากร และประชาชน เมื่อจำเป็นต้องขอความร่วมมือก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระครูสมุห์อนุกุล อนุวฑฒโน (ปานประดิษฐ์)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ด้านอุเบกขา (ความวางเฉยมีใจเป็นกลาง) อยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกเป็นรายด้านเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านเมตตา : ความรักความปรารถนาดี พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นชนนืออภิปรายได้ว่า**องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญรณ์ มีการบริหารงานโดยเน้นการบริหารด้วยความเป็นธรรม ให้ความเสมอภาคกับประชาชนเหมือนหนึ่งดังญาติ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็ได้รับความรักความปรารถนาดี การใช้กิริยาจาสุภาพ จากสมาชิกสภาและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยความเป็นผู้มีธรรมคือ เมตตา ย่อมเป็นผู้ที่มีความรัก ปรารถนาดีกับคนอื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระครูสมุห์อนุกุล อนุวฑฒโน (ปานประดิษฐ์)**ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ด้านเมตตา (ความรักและความหวังดี) อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือมีความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญรณ์**ที่เป็นชนนืออภิปรายได้ว่า**องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญรณ์ ให้โอกาสแก่บุคลากรจึงทำให้บุคลากรมีความรู้สึกรักองค์การ ภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ตั้งใจทำงาน ดูแลรักษาทรัพย์สินขององค์การเหมือนกับของของตน รวมถึงช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สมหวัง วิทยาปัญญา**นพท์ กล่าวว่ กรุณา หมายถึง ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ คือ ความปรารถนาจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ยากและความลำเค็ญต่าง ๆ เห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นการช่วยให้เขาพ้นจากสิ่งที่ยึดเบียนเขาที่ทำให้เกิดความไม่สบายทางกายและใจ เช่น ช่วยเหลือทางกาย เช่น ช่วยคนกำลังตกน้ำ ช่วยรักษาพยาบาลคนบาดเจ็บให้รอดพ้นจากอันตราย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความอ่อนโยน และมีจิตใจมุ่งมั่นพร้อมให้บริการอยู่ตลอดเวลา **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า**บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ เห็นว่าการต้อนรับและให้บริการด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสและท่าทีที่สุภาพอ่อนโยน แสดงถึงความมีอัธยาศัยและบรรยากาศของการให้บริการที่เป็นมิตร อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก** ทรงนิพนธ์ว่า เมตตา คือ ความรักที่จะทำให้เป็นสุข ตรงกันข้ามกับ ความเกลียดที่จะทำให้เป็นทุกข์ เมตตาเป็นเครื่องปลูกอัธยาศัย เอื้ออารีทำให้มีความหนักแน่นในอารมณ์ ไม่ร้อนวู่วาม เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกเป็นมิตรไม่เป็นศัตรู ไม่เบียดเบียนใคร แม้สัตว์เล็กเพียงไหน ให้เดือดร้อนทรมาณด้วยความเกลียด โกรธหรือสนุกก็ตาม

2) ด้านกรรมา : ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า**องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่ต้องกระทำ คือการที่ผู้นำหรือนักปกครองมีหน้าที่บริหารและปกครองให้ประชาชนในพื้นที่มีความสุขความเจริญ แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนคอยให้ความช่วยเหลือประชาชนยังปฏิบัติหน้าที่ เต็มกำลังความสามารถ และตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ความยากลำบากต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยทางธรรมชาติ จัดสวัสดิการด้านสังคมสงเคราะห์ให้ทั่วถึง และแก้ไขปัญหาหนี้ท่วมขัง อันเกิดจากอาชีพในแม่น้ำลำคลอง กำจัดและควบคุมมลพิษทางด้านต่างๆและพัฒนาระบบสวัสดิการสร้างบ้านเอื้ออาทรให้กับคนยากจนและผู้ไม่มีที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้พ้นจากความทุกข์ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสมุห์อนุกุล อนุวฑฒโน (ปานประดิษฐ์)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ด้านกรรมา (ความสงสาร) อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์มีการจัดระเบียบ และแนวทางการบริหารงานจนได้รับการยอมรับจากประชาชน**ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า**การบริหารงานอย่างเป็นระบบที่ตึจะต้งมาจากการร่วมมือของบุคลากร และประชาชนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะผู้มารับบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ มีอัธยาศัยดี มีมิตรไมตรี มีความอ่อนน้อม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ที่มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ และให้ความไว้วางใจต่อประชาชน พร้อมทั้งมีการจัดอบรมให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานตามชุมชนกับประชาชนเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ประภาพรรณกรเลี้ยง**ได้กล่าวว่า การวางแผนทำหน้าที่ทางการบริหารคือเป็นการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่บุคคลกลุ่มหน่วยปฏิบัติงานหรือภาพรวมขององค์การที่ต้องการให้เป็นในอนาคตการวางแผนเป็นการระบุเป้าหมายที่เป็นไปได้และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์หรือ

แนวทางการปฏิบัติที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้กิจกรรมการวางแผนประกอบด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์การคาดการณ์อนาคตการกำหนดวัตถุประสงค์การตัดสินใจเลือกประเภทของกิจกรรมที่องค์การต้องการแข่งขันเลือกความร่วมมือและยุทธศาสตร์ทางธุรกิจและกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นที่ทำให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** บุคลากรเห็นว่าการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลบางกลุ่มยังไม่ตรงไปตรงมา ยังขาดความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** ได้ให้ความหมายของกรุณาว่า กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3) ด้านมุกิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน**ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ผู้บริหารส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดีมีคุณธรรม ให้สามารถเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามศักยภาพของแต่ละบุคคลด้วยความจริงใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สมหวัง วิทยาปัญญา** กล่าวว่า มุกิตา คือความมีจิตพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข ความสำเร็จหรือความเจริญ หมายถึง การแสดงความยินดีปรีดา เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ เช่น การเลื่อนฐานะ ตำแหน่ง ยศ เป็นต้นมุกิตาเป็นคุณธรรมที่สามารถกำจัดความอิจฉาริษยาและการโกรธเคืองได้ เพราะการอิจฉาริษยาผู้อื่นย่อมมีแต่ความทุกข์ จิตใจจะหาความสุขสงบไม่ได้ แต่บุคคลที่มีมุกิตา มีความสุขกายสุขใจ หน้าตาสดชื่น แจ่มใส และเป็นที่รักของคนทั่วไปผูกมิตรไว้ได้ สร้างมิตรกับคนอื่นได้ง่าย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีความยินดีที่จะรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและตรวจสอบได้**ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ได้รายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้ทราบและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)**กล่าวว่า มุกิตาคือความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

4) ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก**ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ รับฟังปัญหาจากประชาชนเพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นกลางและเที่ยงธรรม**ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ได้จัดทำโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน “สภารับฟังท่าน” โดยให้สมาชิกสภา อบต.เข้าร่วมประชุมประจำเดือน ร่วมกับทางหมู่บ้านทั้ง 16 หมู่บ้านเพื่อรับทราบปัญหาความเดือดร้อน และสิ่งที่พี่น้องประชาชนต้องการ ใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายตั้งกระทู้

ติดตามและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร แทนพี่น้องประชาชน อีกทั้งดำเนินการควบคุมกับการออกหน่วยให้บริการประชาชนในด้านต่างๆ ทุกหมู่บ้าน เพื่อพัฒนางานด้านบริการ แก้ไขปัญหา และข้อบกพร่องในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน นำไปสู่การบริการที่ “ทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม” รวมทั้งเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดี สร้างทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างผู้ให้บริการ คือ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. พนักงานกับประชาชนผู้รับบริการ รวมถึงรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการให้บริการในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** อุเบกขา คือความวางใจเป็นกลางอันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขังไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงานที่เป็นชนนืออภิปรายได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน/กิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** ได้กล่าวว่า อุเบกขา แปลว่าการวางใจเป็นกลางโดยพิจารณาข้อเท็จจริงหมายถึงในการตัดสินใจเรื่องใดควรพิจารณาด้วยปัญญามีเหตุผลถูกต้องและเที่ยงธรรมแล้วปฏิบัติลงไปด้วยความเยือกเย็นสุขุมรอบคอบสามารถดำรงมั่นรักษาความถูกต้องหรือความยุติธรรมไว้ได้

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า

1) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นชนนืออภิปรายได้ว่า** บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิง ต่างมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักพรหมวิหารและสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระอริการชลธรรม ผาสุโก (ชูซี)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า บุคลากรของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ มีการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

2) บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นชนนืออภิปรายได้ว่า** อายุไม่มีผลต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งนี้เนื่องจากการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความสุข และความสำเร็จในชีวิตนั้นมีจุดมุ่งหมายหลายระดับ เริ่มจากเพื่อตนเองก่อน แล้วจึงพัฒนาเพื่อคนอื่น และเพื่อสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระอริการชลธรรม ผาสุโก (ชูซี)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า บุคลากรของเทศบาลตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ ต่างกัน มีการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการ

บริหารงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้ถือปฏิบัติได้ว่า** บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระไพฑูริย์ เมธิโก (มหาบุญ)**ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า ระดับการศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมของบุคลากร เพื่อสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของบุคลากรทุกคน เพื่อให้ทำงานร่วมกัน และส่งผลให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของหน่วยงานยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านมุทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้แสดงความยินดีกับผู้ที่ประสบความสำเร็จพร้อมกับปลื้มปิติกับ ผู้ที่ประสบความสำเร็จ และควรส่งเสริมการยกย่องเผยแพร่การทำความดีของบุคคลในชุมชน รวมถึงสนับสนุนให้มีการประกาศเกียรติคุณผู้ทำความดี

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ควรส่งเสริมให้มีความอดทนอดกลั้นความเยือกเย็นต่อคำพูด ที่ไม่เป็นมิตร การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความเป็นกลาง ควรส่งเสริมการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความเป็นกลาง ยุติธรรมเสมอภาค

เมื่อจำแนกเป็นรายด้านเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1) ด้านเมตตา : ความรักความปรารถนาดี พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบุญ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนให้พนักงานมีการใช้กิริยาจาสุภาพในการปฏิบัติงานควรส่งเสริมให้ทุกคนมีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น โดยการแสดงออกถึงความเป็นมิตรในการปฏิบัติงาน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือมีความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ การกระตุ้นให้บุคลากรตระหนัก และเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร เป็นลักษณะที่บุคลากรเต็มใจที่จะเสียสละอุทิศตน พยายามทำงานเต็มความสามารถ เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย เกิดผลประโยชน์ต่อองค์กรและมีความห่วงใยต่อความเป็นไปขององค์กร

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความอ่อนโยน และมีจิตใจมุ่งมั่นพร้อมให้บริการอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ สร้างกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ได้มาซึ่งความยอมรับนับถือ ความไว้วางใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเพื่อให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความพอใจยินดีให้ความร่วมมือในการทำงาน และเกิดความสำเร็จในการที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพอ่อนโยน

2) ด้านกรรมา : ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์ และส่งเสริมการเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยและเข้าช่วยเหลือทุกครั้ง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์มีการจัดระเบียบ และแนวทางการบริหารงานจนได้รับการยอมรับจากประชาชน ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ จัดระเบียบ และแนวทางการบริหารงานให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อสร้างความประทับใจและพึงพอใจแก่ประชาชนมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรมีจิตสำนึกที่ดี และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

3) ด้านมูทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนดังนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความก้าวหน้าในการทำงาน ทำงานตามความรู้ความสามารถของตน และมีโอกาสที่จะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษาให้กำลังใจกับ

ผู้ได้บังคับบัญชา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ มีความยินดีที่จะรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและตรวจสอบได้ตั้งนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ดิดประกาศประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านอุเบกขา : ความวางใจเป็นกลาง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก**ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ รับฟังปัญหาจากประชาชนเพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นกลางและเที่ยงธรรม ตั้งนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ การจัดประชุมประชาคมในเขตพื้นที่เป็นประจำและรับฟังปัญหาจากประชาชน ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาตำบลต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน ตั้งนั้นผู้บริหารควรรักษาระดับมาตรฐานที่ดีไว้และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไป ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมการสนับสนุนประชาคมองค์กรประชาชน โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Inept Interview) เพื่อให้ทราบถึงการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานอย่างแท้จริง

2) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมือง ในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับ การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

10. บรรณานุกรม

นพดล สุวรรณสุนทร. **หลักการบริหารงานสมัยใหม่ ประยุกต์ใช้ควบคู่กับหลักพุทธธรรม**. สุพรรณบุรี : วิทยาลัยการอาชีพสองพี่น้อง, 2555.

ประภาพรรณรักเลี้ยง. **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย พิษณุโลก, 2556.

พระครูสมุห์อนุกุล อนุชุตมโน (ปานประดิษฐ์). "ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต.). **ธรรมะกับการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก, 2540.

พระไพฑูริย์ เมธิโก (มหาบุญ). “การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบล อ้อมใหญ่ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.

พระอธิการชลธรรม ผาสุโก (ชูชี). “การนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบล หินกอง อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช. **รสแห่งความเมตตาชุ่มเย็นยิ่งนัก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, 2542.

สมหวัง วิทยาปัญญานนท์. “การจัดการธุรกิจด้วยพรหมวิหารธรรม”. **พรหมวิหาร4**. 19 มิถุนายน 2544. 31 สิงหาคม 2549 <<http://www.budmgt.com/budman/bm02/virtuosexist4.html>>.

องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์. “แผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์”. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์, 2556, (อัดสำเนา).

11. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ และดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขออนุโมทนาขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ พระอุดมเกียรติ วิสุทธาจาโร (ทองปั้น) ขออนุโมทนาขอบคุณ นายอาทิตย์ แสงเฉวก และนายสมบูรณ์ คำคำที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.ไพรัช พันชมภู รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก รองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะ อย่างเป็นระบบ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ขออนุโมทนาขอบคุณ นายกองคการ บริหารส่วนตำบล บุคลากร พนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบ ความดีในส่วนของการศึกษาค้นคว้านี้แก่บิดา มารดา และบุพการีชน ผู้มีพระคุณทั้งมวล อุบัติมาลัย คุรุ-อาจารย์ผู้เคยอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขอท่านทั้งหลายจงมีความสุข ความเจริญยิ่ง ในคุณงามความดีด้วยเทอญ